

BAB V

PANUTUP

5.1 Kacindekan

Buku kumpulan carpon *Halimun Peuting* karya Iskandarwassid nu kungsi dilélér Hadiah Sastra Rancagé dina taun 1990, dianggap geus hasil ngagambarkeun kahirupan sosial masarakat anu anteb tur mundel. Pikeun ngabuktikeun éta pamadegan, ieu panalungtikan anu dijudulan “Kumpulan Carpon *Halimun Peuting* Karya Iskandarwassid: Tilikan Sosiologi Sastra” dilaksanakeun. Tilikan sosiologi sastra mangrupa élmu multidisiplinér anu matalikeun antara élmu sosiologi jeung élmu sastra, nyawang karya sastra ngagunakeun pamarekan sosiologi sastra. Aspék talaah sosiologi sastra museur kana tilu aspék talaah, nyaéta sosiologi pangarang, sosiologi karya, jeung sosiologi pamaca karya. Dumasar kana tatapakan anu diébréhkeun di luhur, ieu panalungtikan museur kana tilu aspék talaah, nyaéta: (1) aspék sosiologi pangarang nu ngawéngku data riwayat hirup, prosés kréatif, jeung gambaran kahirupan interaksi sosialna; (2) aspék sosiologi karya, nyaéta nganalisis aspék sosial dina karya sastra; (3) aspék sosiologi pamaca karya, anu dina ieu panalungtikan diwakilan ku masarakat ahli, nyaéta kritikus sastra, pikeun nyangking gambaran maksud tina hiji karya tur kumaha pangaruhna dina kahirupan nyata.

Métode anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta métode deskriptif analitis. Nurutkeun Ratna (2013, kc. 53), métode déskriptif analisis dipaké pikeun ngdéskripsikeun fakta-fakta anu satuluyna dianalisis. Ku kituna léngkah awal panalungtikan dimimitian ti tahap ngumpulkeun data anu satuluyna dianalisis jeung diinterpretasi. Instrumen anu digunakeun dina tahap ngumpukeun data, nyaéta pedoman wawancara, kartu data, jeung studi pustaka. Dina ieu panalungtikan, ukur dipilih genep carpon anu dimuat dina buku *Halimun Peuting* karya Iskandarwassid pikeun dianalisis. Genep carpon anu dipilih dianggap

ngawakilan jejer sosial kamasarakatan, anu jadi puseur paniténan dina panalungtikan sosiologi sastra.

Tina hasil panalungtikan sosiologi pangarang, Iskandarwassid nu lahir tanggal 10 Méi 1939, mimiti nulis carpon ti taun 1959, hartina karirna minangka pangarang Sunda dimimitian ti awal taun 60-an. Ti saprak asup SGA, babarengan jeung babaturanana, Min Resmana jeung Oji Setiadji, Iskandarwassid mimiti ngawarnaan hasanah kasusastraan Sunda ku karya-karya réalisma. Inyana kaasup salasahiji pangarang Sunda anu kritis dina nengetan kahirupan masarakat leutik. Demi anu jadi kasang tukang Iskandarwassid resep nyaritakeun kahirupan jalma leutik dina carpon-carponna téh, ku sabab ukur kahirupan masarakat leutik anu salila ieu aya dina titingalianana jeung dédéngéanana. Puseur paniténan Iskandarwassid kawatesanan ku hal-hal anu mindeng kaalaman ku masarakat leutik. Kahirupan kaum *marginal* anu mindeng dipopohokeun tur disapirakeun téh ku Iskandarwassid mah dijadikeun jejer utama dina carita-carita pondok anu diciptakeunana. Pajurawetna pangrasa hiji jalma anu katideresa jeung katalangsara digambarkeun sacara jéntré, teleb, sakumaha ayana. Iskandarwassid boga panon anu masih kénéh bisa nengetan kahirupan batur tur nurani anu masih kénéh seukeut ku pangrasa. Ketak pangarang dina nulis carita alatan ku hayang nyarita papada kaula éstu mangrupa tanggung jawab sosialna minangka individu anu hirup di masarakat

Tina hasil panalungtikan sosiologi karya, katitén yén méh sakabéh jejerana nyaritakeun kahirupan jalma leutik. Gambaran kahirupan masarakat anu tina segi ekonomi aya dina tingkatan handap. Kahirupan masarakat nu sangsara alatan hujan panyawahan can jol kénéh baé, kahirupan budak anu kudu ngalaman gering pikir alatan kulawargana nu baruntak, nepi ka pasualan anu kudu dirandapan ku rombongan dogér Karawang. Iskandarwassid boga kamampuh ngébréhkeun kondisi jiwa manusa anu keur nyanghareupan kasusah, kabingung, kasieun, nepi ka kondisi jalma nu katalangsara. Suasana jaman ogé milu mangaruhan prosés kréatif Iskandarwassid. Peristiwa-peristiwa anu kajadian, hal-hal anu katingali, kadéngé, tur karasa dina kahirupan sabudeureun Iskandarwassid, jadi sumber inspirasi dina nyiptakeun karyana. Saperti dina capon “Panto Tajug”, nu

Nursolihah, 2014

Kumpulan Carpon Halimun Peuting Karya Iskandarwassid: Tilikan Sosiologi Sastra
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

kapangaruhan ku peristiwa ceuyahna gorombolan, atawa carponna “Kembang Tanjung” jeung “Tapak Jasa na Dadana”, nu nyaritakeun peristiwa politik *Pembebasan Irian Barat*. Tina hasil analisis genep carpon karya Iskandarwassid, bisa dicindekkeun, yén karya-karya sastra Iskandarwassid ngawakilan golongan masarakat anu tangtu, nyaéta masarakat leutik anu katideresa.

Carpon-carpon Iskandarwassid mangrupa karya anu réalis, nyaritakeun kahirupan anu basajan tur ilahar kajadian sapopoé. Kabasajanan Iskandarwassid dina ngébréhkeun gagasanana soal kahirupan masarakat leutik dina wangun carita, anu justru ngabalukarkeun carponna gampang dipikaharti, teu ukur tepi ka uteuk, tapi tuluy asup kana lelembutan. Hal ieu luyu jeung sawatara pamadegan para kritikus sastra Sunda, anu dina ieu panalungtikan dipaluruh sawanganana ngeunaan ajén karya Iskandarwassid. Opat kritikus sastra Sunda anu dipilih nyaéta, Ajip Rosidi, Duduh Durahman, Teddi Muhtadin, jeung Agus Suherman. Hasil sawangan para kritikus satuluyna museur kana hiji pamadegan, nyaéta karya Iskandarwassid mangrupa karya réalis anu caritana basajan tur mundel. Katapisan Iskandarwassid dina ngagambarkeun unggal pasualan anu disanghareupan ku masarakat leutik kalawan anteb tur gemet, geus hasil nimbulkeun dampak positif ka nu maca, sabab nu maca, nu dina ieu panalungtikan diwakilan ku para kritikus sastra, bisa nyangking gambaran kahirupan masarakat nu mangrupa eunteung tina kahirupan masarakat anu nyata.

5.2 Saran

Sabada panalungtikan aspék sosiologi sastra dina kumpulan carpon *Halimun Peuting* karya Iskandarwassid dilaksanakeun, panalungtik ngarékoméndasikeun sawatara hal anu dianggap perlu ditepikeun, nyaéta:

- 1) pikeun masarakat awam sacara umum, buku kumpulan carpon *Halimun Peuting* karya Iskandarwassid, dirékoméndasikeun pikeun dibaca jeung diaprésiasi, ku sabab tina hasil panalungtikan bisa katitén yén ieu karya téh miboga ajén moral anu luhung;
- 2) pikeun masarakat akademis, dipiharep aya panalungtikan satuluyna anu medar pasualan aspék sosiologi sastra dina karya sastra Sunda séjénna, lantaran élmu

Nursolihah, 2014

Kumpulan Carpon Halimun Peuting Karya Iskandarwassid: Tilikan Sosiologi Sastra
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

sosiologi sastra bisa ngaguar fakta-fakta anu penting, nu diperlukeun dina maham karya sastra sacara gembheng;

- 3) Ieu panalungtikan mangrupa murni ulikan sastra, sedengkeun nimbang kana hasil panalungtikan nu ngajéntrékeun yén buku *Halimun Peuting* téh ngandung ajén moral anu luhung, tangtu bisa dijadikeun salasahiji *referensi* bahan ajar di sakola, ku kituna pikeun panalungtik satuluyna dipiharep aya lajuning laku tina ieu panalungtikan, nyaéta nalungtik *relevansi* karya *Halimun Peuting* karya Iskandarwassid kana bahan pangajaran aprésiasi sastra.